

21.8.2015

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 8.6.2015 (YM031:00/2014)

Luonnos kansallisesta pilaantuneiden maiden riskienhallintaohjelmasta

Ympäristöministeriö on 8.6.2015 pyytänyt Liikennevirastolta lausuntoa kansallisesta pilaantuneiden maiden riskienhallintaohjelman luonnoksesta. Liikennevirastolle myönnettiin lisäaikaa lausunnon antamiseen 21.8.2015 asti.

Liikennevirasto näkee positiivisena suunnitelmallisen, alueelliseen tasaver-
taisuuteen pyrkivän pilaantuneiden maiden riskienhallinnan sekä maa-
ainesten tehokkaan hyödyntämisen ja uusien käsittelymenetelmien kehit-
tämisen edistämisen. Kestävien kokonaisratkaisujen saavuttamisessa
olennaista on alueiden käytön ja pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallin-
nan yhteensovittamisen (riskienhallintaohjelman tavoite 2). Toimijoiden
työnjaon, vastuiden ja veloitteiden selkeyttäminen sekä menettelytapojen
vuorovaikutteisuus tukevat riskienhallintaohjelman tavoitteiden saavutta-
mista.

Riskienhallintaohjelma keskittyy erityisesti isännättömien kohteiden tutki-
miseen ja kunnostukseen. Liikennevirasto on jo vuosien ajan suunnitelma-
llisesti tutkinut ja kunnostanut hallinnoimiaan kiinteistöjä. Liikennevirasto
katsoo, ettei valtakunnallisen pilaantuneiden maiden riskienhallintaohjel-
man tulisi olla ristiriidassa tai ohittaa Liikenneviraston tai muiden vastaavi-
en organisaatioiden suunnitelmallista, vuosittain organisaatiokohtaisesti
priorisoitua pilaantuneiden maiden kunnostustoimintaa. Liikenneviraston
tutkimus- ja puhdistustöiden priorisointia ja toteutusta ohjaavat ympäristön-
tilan parantamisen ohella operatiiviset tarpeet ja virastolle säädetyt tehtä-
vät väylien kunnossapidossa ja liikennöitävyyden turvaamisessa. Maape-
rätutkimukset ja -kunnostukset yhdistetään usein väylien kunnossapitoon
ja rakentamiseen. Väylienpitoon liittyvät Liikennevirastolle säädetyt tehtä-
vät eivät saa vaarantua valtakunnallisen riskienhallintaohjelman takia.

Riskienhallintaohjelman luonnoksessa on kuvattu hieman epäselvästi mil-
laiset kohteet ohjelmaan tulisivat kuulumaan ja mikä ohjelmaan kuuluvien
kohteiden määrä olisi. Käsittääkö ohjelma vain isännättömien kohteiden
kunnostuksen? Kuvasta 5 sivulla 20 käy ilmi, että tutkimus- ja kunnostus-

21.8.2015

ohjelman ulkopuolisten kohteiden määrä on 80%. Sitä, miten tähän arvioon on päästy, voisi edelleen selventää.

Luonnoksessa on esitetty tutkimus- ja kunnostusohjelmaan kuuluvien kohteiden määrät vaihtelevasti ja epämääräisesti. Liitteen 2 taulukossa 6 on havainnollisesti esitetty tutkittavien ja kunnostettavien kohteiden määrät ohjelma- ja vuositasolla. Taulukon otsikko on "Arvio **valtion ympäristöjärjestelmässä** toteutettavien kunnostusten kokonaiskustannuksista." Taulukossa on kuitenkin myös muita kuin valtion ympäristöjärjestelmässä rahoitettavia kohteita, ilmeisesti kaikki kansalliseen tutkimus- ja kunnostusohjelmaan valitut kohteet, joten taulukon otsikon voisi muuttaa kuvaavamaksi.

Riskienhallintaohjelmassa voisi tuoda jo aiemmin esille, että tutkimus ja kunnostusohjelmaan valitaan n. viidennes Matti-järjestelmän kohteista tiettyin kriteerein. Nyt ensimmäinen maininta kohteiden määrästä ja valinnasta on sivulla 20, jossa valinta tosin on kuvattu hyvin.

Sivulla 20 mainitaan "ohjelmaan kuuluvien kohteiden osuudeksi arvioidaan alustavasti noin viidennes kaikista hankkeista, joita on vuosittain ollut kaikkiaan 250-300". Tarkoittaako tämä **kunnostettavia** kohteita? Jos, niin sanan "kunnostettavia" voisi lisätä ed. lauseeseen.

Sivulla 23 on maininta "Tämä on 14% priorisoiduista kohteista". Mistä tämä 14% on laskettu? Tarkoitetaanko tässä, että A-luokkaan kuuluvien priorisoitujen kohteiden (2100 kpl) määrä on 14 % Matti-järjestelmän selvittämättömistä kohteista (15300kpl)?

Luonnoksessa käsitellään riskienhallintaohjelmaa ja tutkimus- ja kunnostusohjelmaa, jolla riskienhallintaohjelmaa osaltaan toteutetaan, mutta niihin viitataan joissain kohti (esim. s. 9) termillä "ohjelma". On hankala tietää kummasta ohjelmasta kulloinkin on kyse. Olisi hyvä kirjoittaa ohjelmien nimet auki kokonaisuudessaan. Tai, mikäli molemmilla termeillä tarkoitetaan samaa ohjelmaa, sekin olisi hyvä tuoda selkeästi esille.

Kappaleen 4.3 nykytilan kuvauksessa mainitaan erilaisten in-situ menetelmien käytön olleen rajoittunutta heikon osaamisen ja tarjonnan vuoksi ja etteivät alueiden suunnittelua ja rakentamista koskevat käytännöt ole tukenneet menetelmien laajempaa käyttöä. Liikennevirasto näkee, että myös ympäristöhallinnon päätöksen teon hitaus ja konservatiivisuus on joissain hankkeissa vaikeuttanut uusien kunnostusmenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Tiedon ja osaamisen lisääminen koskee Liikenneviraston käsityksen mukaan koko toimintaympäristöä. Ympäristölupamenettelyä tulisi keventää ja tehdä siitä uusien menetelmien käyttöön kannustava. Kunnostushankkeisiin liittyvien hallinnollisten menettelyjen ja päätöksenteon tulee olla tarkoituksenmukaista, johdonmukaista ja yhdenmukaista sekä

21.8.2015

perustua aina riittävän hyvään asiantuntemukseen. Tätä tavoitetta voisi riskienhallintaohjelmassa tuoda paremmin esille.

Sivulla 10 mainitaan "Kunnostustoiminnan valtakunnallista toteutusta ja varojen käyttöä ohjaa asiantunteva ja tehokas organisaatio". Tässä olisi luetavuuden kannalta hyvä viitata kohtaan 5.3 (s. 25), jossa on hahmoteltu mahdollista organisaatiota.

Sivulla 14, taulukon alimmassa kohdassa mainitaan "asetus" (määritellään asetuksessa edellytykset maa-ainejätteen ja muiden ylijäämäainesten hyödyntämiselle...). Onko kyseessä jokin olemassa oleva asetus vai valmisteilla oleva rakentamisen maa-ainesten hyödyntämistä koskeva asetus? Asetuksen voisi mainita nimeltä. Onko ko. asetuksessa huomioitu edellä mainitut asiat?

Sivun 17 taulukossa mainitaan: "kerätään toteutettujen kunnostusten kohdetiedot ja kustannukset". Kenen saataville toteutuneiden kunnostusten kohde- ja kustannustiedot tulisivat? Tietojen luovutuksen tulisi perustua vapaaehtoisuuteen.

Ohjelman toteuttamiseen liittyvät kustannukset ovat ymmärrettävästi hyvin karkeita arvioita. Jonkinlaista kustannuksiin liittyvää epävarmuustarkastelua olisi kuitenkin hyvä olla mukana. Sivulla 22 mainitaan tavoitteeksi "Kunnostuskustannukset maksaa yleensä muu kuin valtio." Tavoitteen toteutuminen on epävarmaa, kun 2/3 kohteista luokitellaan isännättömiksi, joille on vaikea löytää maksajaa (s.23 "Tutkimusosuuden kohteista 2/3 luokitellaan isännättömiksi").

Ohjelman tavoitteena on isännättömien pima-kohteiden systemaattinen, kustannustehokas ja kestävä kunnostaminen vuoteen 2040 mennessä. Toteutuessaan ohjelmalla on kuitenkin monia positiivisia vaikutuksia koko toimintaympäristöön. Liikennevirasto toivookin, että asiakirjassa kuvattaisiin hieman tarkemmin kansallisen riskienhallintaohjelman vaikutuksia Liikenneviraston ja vastaavien toimijoiden kannalta. Näitä on tuotu esiin lopun vaikutusarvioinnissa, mutta keskeisimpiä asioita, kuten menetelmien monipuolistuminen, päätöksenteon sujuvoituminen ja yhdenmukaistuminen, jne. voitaisiin esitellä paremmin myös tekstissä.

Liikennevirasto näkee kansallisen pilaantuneiden maiden riskienhallintaohjelman muodostamisen positiivisena pilaantuneiden maiden kunnostusmenetelmien kehittämiseksi ja pyrkii omalta osaltaan edistämään uusien innovatiivisten kunnostusmenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa.

21.8.2015

Maanteiden osalta tarkemmin lausuvat alueellisten ELY-keskusten L-vastuualueet.

tekninen johtaja

Markku Nummelin

Ympäristöasiantuntija

Soile Knuuti

Jakelu

Ympäristöministeriön kirjaamo
Liikenneviraston kirjaamo

Tiedoksi

Outi Pyy
Anne-Mari Haakana
Tuula Säämänen

Ympäristöministeriö
Liikennevirasto
Liikennevirasto